

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annettua lakia. Euroopan komission Suomen hallitukselle osoittaman perustellun lausunnon perusteella lakiin ehdotetaan lisättäväksi pykälä, jolla eräät rakennukset vapautettaisiin rakennusten energiatehokkuusdirektiivin mukaisesta lämmitys- ja ilmastointijärjestelmien tarkastusvelvoitteesta. Ehdotetulla lailla pantaisiin osaltaan täytäntöön muutettu rakennusten energiatehokkuudesta annettu direktiivi.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
3 Tavoitteet	5
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	5
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	5
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	6
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	6
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	6
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	6
6 Lausuntopalaute	6
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	7
8 Voimaantulo	8
9 Toimeenpano ja seuranta	8
10 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	8
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	8
LAKIEHDOTUS	10
Laki rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annetun lain muuttamisesta.....	10
LIITE	12
RINNAKKAISTEKSTI.....	12
Laki rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annetun lain muuttamisesta.....	12

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan komissio on 15.7.2022 antanut Suomen hallitukselle perustellun lausunnon, joka koskee rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2010/31/EU ja energiatehokkuudesta annetun direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/844 (*EPBD 2018 -direktiivi*) täytäntöönpanon viivästyistä.

Perusteltu lausunto on toinen vaihe Euroopan komission 28.5.2020 käynnistämässä direktiivin täytäntöönpanon viivästyä koskevassa rikkomusmenettelyssä. Ensimmäisessä vaiheessa Suomi arvioi vastauksessaan 28.9.2020, että direktiivin täytäntöönpano saadaan saatettua päätökseen vuoden 2020 loppuun mennessä sekä Manner-Suomen että Ahvenanmaan osalta. Tämän jälkeen Suomen hallitus ilmoitti Euroopan komissiolle sekä Manner-Suomen että Ahvenanmaan osalta, että täytäntöönpano on saatettu päätökseen.

Jäsenvaltioiden oli saatettava EPBD 2018 -direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 10.3.2020 (EPBD 2018 –direktiivin 3 artikla).

EPBD 2018 -direktiivillä muutettu rakennusten energiatehokkuudesta annettu direktiivi 2010/31/EU on täytäntöönpantu rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annetulla lailla (733/2020), maankäyttö- ja rakennuslailla (132/1999), rakennuksen energiatodistuksesta annetulla lailla (50/2013) ja rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annetulla lailla (147/2015) sekä alemman asteisella lainsäädännöllä ja direktiivin edellyttämällä raporteilla.

Euroopan komissio katsoo perustellussa lausunnossaan, että Suomi ei vielä ole täysimääräisesti saattanut EPBD 2018 -direktiiviä kansalliseen lainsäädäntöön. Manner-Suomen osalta täytäntöönpanematta on rakennusten energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/31/EU, sellaisena kuin se on muutettuna EPBD 2018 -direktiivillä, 14 artiklan 6 kohta ja 15 artiklan 6 kohta.

Rakennusten energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/31/EU, sellaisena kuin sen 14 ja 15 artikla on muutettuna EPBD 2018 –direktiivillä, 14 artiklan 6 kohdassa ja 15 artiklan 6 kohdassa edellytetään vapautettavaksi direktiivin 14 artiklan 1 kohdan ja 15 artiklan 1 kohdan mukaisista lämmitys- ja ilmastointijärjestelmien tarkastuksista rakennukset, jotka ovat direktiivin 14 artiklan 4 tai 5 mukaisia taikka 15 artiklan 4 tai 5 kohdan mukaisia. Tällaisia rakennuksia olisivat muut kuin asuinrakennukset, jotka ovat 14 artiklan 4 kohdan tai 15 artiklan 4 kohdan mukaisesti varustettuja automaatio- ja ohjausjärjestelmillä, sekä asuinrakennukset, joissa on direktiivin 14 artiklan 5 kohdan tai 15 artiklan 5 kohdan mukaiset seuranta- ja ohjaustoiminnot.

Perustellun lausunnon johdosta Suomen hallitus ilmoitti Euroopan komissiolle, että lakia rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä on tarkoitus muuttaa. Suomen hallitus totesi ilmoituksessaan, että ympäristöministeriön on tarkoitus antaa asiaa koskeva hallituksen esitys eduskunnalle lokakuun 2022 aikana ja lakimuutoksen olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alkuun mennessä.

Ahvenanmaan maakunta vastaa EPBD 2018 -direktiivin täytäntöönpanosta maakunnan alueella. EPBD 2018 -direktiivin toimeenpano koskee asioita, jotka itsehallintolain (1144/1991) 18

§:n mukaan ovat Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövallan piirissä, sillä ehdotus koskee mainitun pykälän 7 kohdan mukaista rakennus- ja kaavoitustoimintaa sekä asuntotuotantoa.

1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu ympäristöministeriössä. Esitys on kiireellinen Euroopan komission rikkomusmenettelystä johtuen. Esityksen kiireellisyyden vuoksi on jouduttu poikkeamaan kuulemista säädösvalmistelussa koskevista ohjeista liittyen lausuntoaajan pituuteen.

Direktiivin valmistelu on kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa sekä rakennusten automaatio- ja ohjauksjärjestelmistä ja maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n muuttamisesta (HE 23/2020 vp) s. 4–5 ja direktiivin sisältöä on kuvattu s. 15–23.

Käsillä olevan hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet säädösvalmistelutunnuksella YM026:00/2022.

Esitys on ollut tarkastettavana oikeusministeriön laintarkastuksessa.

2 Nykytila ja sen arviointi

EPBD 2018 -direktiivi asettaa vaatimuksia sekä ilmastointi- että lämmitysjärjestelmien ja näiden yhdistelmien pakollisten tarkastusten tekemiseksi sekä vaatimuksia näiden tarkastusten sisällölle (*tarkastusmenettely*). Jäsenvaltioiden on vahvistettava EPBD -direktiivin (2010/31/EU), sellaisena kuin sen on muutettuna EPBD 2018 –direktiivillä, 14 artiklan 1 kohdan mukaan tarvittavat toimenpiteet säännöllisten tarkastusten tekemiseksi lämmitysjärjestelmien tai tilojen yhdistettyjen lämmitys- ja ilmanvaihtojärjestelmien, joiden nimellisteho on yli 70 kilowattia, niihin osiin, joihin voidaan päästä käsiksi, kuten lämmönkehitin, ohjauksjärjestelmä ja kiertovesipumppu/-pumput, joita käytetään rakennusten lämmitykseen. Tarkastukseen on kuuluttava lämmönkehittimen tehokkuuden ja mitoituksen arviointi verrattuna rakennuksen lämmitysvaatimukseen, ja siinä on tarkasteltava tarvittaessa lämmitysjärjestelmän tai yhdistettyjen tilojen lämmitys- ja ilmanvaihtojärjestelmien valmiutta optimoida toimintakykynsä tyypillisissä tai keskimääräisissä toimintaolosuhteissa. Jos lämmitysjärjestelmään tai yhdistettyyn tilojen lämmitys- ja ilmanvaihtojärjestelmään ei ole tehty muutoksia tai rakennuksen lämmitysvaatimukset eivät ole muuttuneet tämän kohdan mukaisesti suoritetun tarkastuksen jälkeen, jäsenvaltiot voivat päättää, etteivät ne edellytä uutta lämmönkehittimen mitoituksen arviointia.

Jäsenvaltioiden on vahvistettava EPBD -direktiivin (2010/31/EU), sellaisena kuin sen on muutettuna EPBD 2018 –direktiivillä, 15 artiklan 1 kohdan mukaan tarvittavat toimenpiteet säännöllisten tarkastusten tekemiseksi nimellisteholtaan yli 70 kilowatin ilmastointijärjestelmien tai yhdistettyjen ilmastointi- ja ilmanvaihtojärjestelmien osiin, joihin voidaan päästä käsiksi. Tarkastuksessa on arvioitava ilmastointijärjestelmän tehokkuus ja mitoitus verrattuna rakennuksen jäähdytysvaatimukseen ja tarkasteltava tarvittaessa ilmastointijärjestelmän tai yhdistetyn ilmastointi- ja ilmanvaihtojärjestelmän valmiutta optimoida toimintakykynsä tyypillisissä tai keskimääräisissä toimintaolosuhteissa. Jos ilmastointijärjestelmään tai yhdistettyyn ilmastointi- ja ilmanvaihtojärjestelmään ei ole tehty muutoksia tai rakennuksen jäähdytysvaatimukset eivät ole muuttuneet tämän kohdan mukaisesti suoritetun tarkastuksen jälkeen, jäsenvaltiot voivat päättää, etteivät ne edellytä uutta ilmastointijärjestelmän mitoituksen arviointia.

EPBD -direktiivin (2010/31/EU), sellaisena kuin sen on muutettuna EPBD 2018 –direktiivillä, 14 artiklan 3 kohta ja 15 artiklan 3 kohta mahdollistaa pakollisten tarkastusten sijasta vaihtoeh-

toisen neuvontamenettelyn toteuttamisen edellyttäen, että sen energiansäästövaikutus on vähintään sama kuin pakollisilla tarkastuksilla. Vaihtoehtoinen neuvontamenettely on jäsenmaiden valittavissa oleva vaihtoehtoinen lähestymistapa, jossa jäsenmaa korvaa pakolliset tarkastukset muilla toimilla, joilla saadaan sama kokonaisvaikutus kuin pakollisilla tarkastuksilla olisi ollut. Samojen artiklakohtien mukaan ennen vaihtoehtoisten toimenpiteiden soveltamista kunkin jäsenvaltion on dokumentoitava se, että kyseisten toimenpiteiden vaikutus vastaa 14 artiklan ja 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden vaikutusta, toimittamalla Euroopan komissiolle raportti.

Suomi on valinnut toteutustavaksi EPBD -direktiivin (2010/31/EU), sellaisena kuin sen on muutettuna EPBD 2018 –direktiivillä, 14 artiklan 3 kohdan ja 15 artiklan 3 kohdan mukaiset vaihtoehtoiset toimenpiteet. Euroopan komissiolle on toimitettu 10.3.2020 raportti siitä, että kyseiset toimenpiteet vastaavat 14 artiklan 1 kohdassa ja 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden vaikutusta. Suomessa ei ole annettu säädöksiä direktiivin 14 artiklan 1 kohdan mukaisista lämmitysjärjestelmien säännöllisistä tarkastuksista tai 15 artiklan 1 kohdan mukaisista ilmastointijärjestelmien tarkastuksista. Ilmastointijärjestelmien kohdalla vaihtoehtoista menettelyä on Suomessa käytetty vuodesta 2013 lähtien, lämmitysjärjestelmien kohdalla vuodesta 2007 lähtien.

Vaihtoehtoinen neuvontamenettely ei vaadi lainsäädäntöä. Tästä syystä Suomessa ei ole kansallista ilmastointi- ja lämmitysjärjestelmien tarkastusmenettelyyn liittyvää lainsäädäntöä. Suomessa ei myöskään ole aikaisemmin säädetty siitä, mitkä rakennukset on vapautettu ilmastointi- ja lämmitysjärjestelmien tarkastusmenettelystä, koska Suomessa ei ole säädetty ylipäänsä tarkastusmenettelystä.

3 Tavoitteet

Tämän esityksen ensisijaisena tavoitteena on täydentää EPBD 2018 -direktiivin täytäntöönpanoa Euroopan komission rikkomusmenettelyn johdosta niin, että EPBD 2018 -direktiivi saataisiin täytäntöön pantua täysimääräisesti Manner-Suomessa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annettuun lakiin tarvittavat muutokset EPBD 2018 -direktiivin kansallisen täytäntöönpanon täydentämiseksi. Lakiin lisätäisiin EPBD 2018 -direktiivissä edellytetyt säännökset, jolla eräät rakennukset vapautettaisiin rakennusten energiatehokkuusdirektiivin mukaisesta lämmitys- ja ilmastointijärjestelmien tarkastusvelvoitteesta. Tällaisia rakennuksia olisivat muut kuin asuinrakennukset, jotka ovat laissa säädetyn mukaisesti varustettuja automaatio- ja ohjausjärjestelmillä, sekä asuinrakennukset, joissa on rakennusten energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/31/EU, sellaisena kuin se on muutettuna EPBD 2018 –direktiivillä, 14 artiklan 5 kohdan tai 15 artiklan 5 kohdan mukaiset seuranta- ja ohjaustoiminnot.

Suomessa on valittu direktiivin mahdollistama vaihtoehtoinen neuvontamenettely rakennusten ilmastointijärjestelmien ja lämmitysjärjestelmien osalta, pakollisten säännöllisten tarkastusten sijasta. Vaihtoehtoinen neuvontamenettely ei vaadi lainsäädäntöä. Vaikka Suomessa ei ole säädetty rakennusten energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/31/EU, sellaisena kuin se on muutettuna EPBD 2018 –direktiivillä, 14 artiklan 1 kohdan

mukaisista lämmitysjärjestelmien säännöllisistä tarkastuksista eikä 15 artiklan 1 kohdan mukaisista ilmastointijärjestelmien tarkastuksista, edellyttää EPBD 2018 -direktiivin täytäntöönpano, että eräät rakennukset on vapautettava ilmastointijärjestelmien ja lämmitysjärjestelmien energiatehokkuuden tarkastusvelvoitteesta. Siten ehdotuksessa esitetään, että tarkastusvelvoitteesta vapautetaan eräät rakennukset.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotuksella ei katsota olevan muita vaikutuksia kuin se, että Suomi välttyy Euroopan komission rikkomusmenettelyltä ja mahdollisilta sakkoseuraamuksilta. Perusteltu lausunto voi johtaa rikkomuskanteeseen EU-tuomioistuimessa, jos jäsenvaltio ei ole ilmoittanut direktiivin edellyttämistä täytäntöönpanotoimista määräajassa Euroopan komissiolle. Esityksellä saatettaisiin kansallinen lainsäädäntö vastaamaan täsmällisesti EPBD 2018 -direktiivin säännöksiä.

EPBD 2018 -direktiivin toimeenpanon vaikutusarviot on esitetty hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa sekä rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmistä ja maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n muuttamisesta ([HE 23/2020 vp](#)).

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Valmistelun yhteydessä oli esillä vaihtoehto, ettei Euroopan komission perustellun lausunnon perusteella ryhdyttäisi lainkaan lainsäädäntötoimenpiteisiin, koska Suomessa ei ole säädetty tarkastusmenettelystä. Tällöin Suomen hallitus olisi Euroopan komissiolle ilmoittanut, ettei Manner-Suomella ole tarve säätää siitä, että eräät rakennukset on vapautettu tarkastusmenettelystä, koska Suomessa ei ole säädetty tarkastuslainsäädännöstä mitään. Mitkään rakennukset eivät ole tarkastusmenettelyn piirissä, koska Manner-Suomi on valinnut vaihtoehtoisen neuvontamenettelyn rakennusten ilmastointijärjestelmien sekä lämmitysjärjestelmien energiatehokkuuden edistämiseksi, pakollisten tarkastusten sijasta. Tästä vaihtoehdosta luovuttiin, koska haluttiin välttää riski, että Manner-Suomi joutuisi rikkomusmenettelyyn EPBD 2018 -direktiivin toimeenpanon takia. Valmisteluvaiheessa pidettiin varmempana ja tarkoituksenmukaisempaan vaihtoehtona esityksen mukaista vaihtoehtoa säätää eräille rakennuksille vapautus tarkastusmenettelystä.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Lainsäädäntö ja käytäntö eräissä Euroopan unionin maissa on kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi sähköajoneuvojen latauspisteistä ja latauspistevalmiuksista rakennuksissa sekä rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmistä ja maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n muuttamisesta (HE 23/2020 vp) sivuilla 28–34.

Vaihtoehtoista neuvontamenettelyä direktiivin tarkastusmenettelyn sijasta käyttävät sekä lämmitys- että ilmastointijärjestelmien kohdalla Suomen lisäksi Irlanti, Portugali, Ruotsi, Tanska, Unkari ja Viro.

6 Lausuntopalaute

Esitysluonnoksen lausuntoaika on ollut Euroopan komission käynnistämän rikkomusmenettelyn vuoksi tavanomaista lyhyempi. Hallituksen esitysluonnos on ollut kiireellisellä lausunto-

kierroksella 12.9.–26.9.2022. Esitysluonnoksesta ympäristöministeriö pyysi lausunnot lausuntopalvelu.fi-sivuston kautta seuraavilta tahoilta: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA, Elinkeinoelämän keskusliitto, Energiateollisuus ry, Energiavirasto, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Motiva Oy, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, RAKLI ry, Senaatti-kiinteistöt, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Isännöinti-liitto ry, Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen Kuntaliitto, Suomen Omakotiliitto ry, Suomen ympäristökeskus SYKE, Suunnittelu- ja konsulttitoimistojen Liitto SKOL ry, Sähkötekni- sen Kaupan Liitto ry, Talotekninen teollisuus ja kauppa ry, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Teknologiateollisuus, työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö. Myös muilla kuin lausuntopyyntöjäläisten jakelussa mainituilla tahoilla oli mahdollisuus antaa lausunto. Annetut lausunnot ovat valtioneuvoston hankeikkunassa hankenumera- lla YM026:00/2020 (Hankeikkuna).

Esitysluonnoksesta saatiin lausuntoja 13 kappaletta. Lausunnon antoivat Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Energiateollisuus ry, Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry, liikenne- ja viestintäministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, RAKLI ry, Senaatti-kiinteistöt, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Omakotiliitto ry, Sähkö- ja teleurakoitsijaliitto STUL ry ja Sähkötekni- sen Kaupan Liitto ry.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että jatkovalmistelussa tulisi arvioida joko säännöseh- dotuksen muuttamista siten, että dynaaminen viittaus direktiiviin poistettaisiin tai vaihtoehtoi- sesti perustelua tulisi täsmentää siten, että niistä ilmenisi selvästi, millä perusteilla ehdotuksen katsotaan olevan sen aineellisen sisällön näkökulmasta sopusoinnussa perustuslakivaliokunnan aiemman lausuntokäytännön kanssa. Oikeusministeriön lausuntopalautteen perusteella esityk- sen kohtaa ”Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys” on täydennetty. Muut lausunnon antajat ilmoittivat, ettei heillä ole erityistä lausuttavaa asiaan liittyen.

7 Säännöskohtaiset perustelut

15 a §. *Eräiden rakennusten vapauttaminen tarkastusvaatimuksesta.* Pykälän 1 kohdan mukaan lain 11–14 §:n vaatimukset täyttäviä rakennuksia eivät koskisi EPBD -direktiivin (2010/31/EU), sellaisena kuin se on muutettuna EPBD 2018 -direktiivillä, 14 artiklan 1 kohdassa ja 15 artiklan 1 kohdassa säädetty tarkastusvaatimukset. Lain 11–13 § mukaan uusi, korjaus- tai muutostyön kohteena oleva, tai olemassa oleva muu kuin asuinrakennus on varustettava automaatio- ja oh- jausjärjestelmällä, jos rakennuksen lämmitysjärjestelmän tai yhdistetyn tilojen lämmitys- ja il- manvaihtojärjestelmän nimellisteho olisi yli 290 kilowattia, tai jos ilmastointijärjestelmän tai yhdistetyn ilmastointi- ja ilmanvaihtojärjestelmän nimellisteho olisi yli 290 kilowattia. Auto- maatio- ja ohjausjärjestelmän tulee olla ominaisuuksiltaan lain 14 §:ssä säädetyn mukainen. Lain 11–14 §:llä on täytäntöön pantu EPBD -direktiivin (2010/31/EU), sellaisena kuin se on muutettuna EPBD 2018 -direktiivillä, 14 artiklan 4 kohta ja 15 artiklan 4 kohta. Edellä mainit- tujen direktiivin kohtien mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä kyseisten rakennusten varusta- misesta automaatio- ja ohjausjärjestelmillä ja lisäksi kyseisissä artiklojen kohdissa säädetään au- tomaatio- ja ohjausjärjestelmältä vaaditut ominaisuudet.

Ehdotetun pykälän 2 kohdan mukaan direktiivissä säädetty tarkastusveloitteet eivät koskisi myöskään asuinrakennuksia, joissa on a) jatkuva sähköinen seurantatoiminto, jolla mitataan jär- jestelmien tehokkuutta ja ilmoitetaan rakennuksen omistajille tai hoitajille, jos se on merkittä- västi vähentynyt ja kun järjestelmän huolto on tarpeen ja b) tehokkaita ohjaustoimintoja, joilla varmistetaan energian optimaalinen tuottaminen, jakelu, varastointi ja käyttö. EPBD 2018 - direktiivillä muutettujen EPBD -direktiivin (2010/31/EU) 14 artiklan 5 kohdan ja 15 artiklan 5

kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää asuinrakennusten osalta tällaisista seuranta- ja ohjaustoiminnoista. Suomi ei ole antanut säädöksiä asuinrakennuksia koskevista seuranta- ja ohjaustoiminnoista.

Ehdotetulla uudella pykälällä toimenpantaisiin rakennusten energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/31/EU, sellaisena kuin se on muutettuna EPBD 2018 -direktiivillä, 14 artiklan 6 kohta ja 15 artiklan 6 kohta. Edellä mainittujen direktiivin kohtien mukaan rakennukset, jotka ovat direktiivin 14 artiklan 4 kohdan tai 5 kohdan mukaisia tai 15 artiklan 4 kohdan tai 5 kohdan mukaisia, vapautetaan kyseisten artiklojen 1 kohdassa säädetyistä vaatimuksista.

8 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevan voimaan mahdollisimman pian.

EPBD 2018 -direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset oli saatettava voimaan viimeistään 10.3.2020.

9 Toimeenpano ja seuranta

EPBD 2018 -direktiivin uudelleentarkastelusta säädetään sen 19 artiklassa. Artiklan mukaan komissio tarkastelee 26 artiklalla perustetun komitean avustamana tätä direktiiviä uudelleen viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2026 sen soveltamisen aikana saadun kokemuksen ja tapahtuneen edistymisen perusteella sekä tekee tarvittaessa ehdotuksia.

Euroopan komissio antoi 15.12.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleen laadituksi direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta, COM(2021) 802 final. Ehdotusta käsitellään neuvoston energiatyöryhmässä liittyen myös näihin artikloihin.

10 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle rakentamislakiin ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2022 vp). Mainituissa hallituksen esityksellä ehdotetaan muutettavaksi myös rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annettua lakia.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitys on merkityksellinen perustuslain 80 §:n kannalta. Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Ehdotettu uusi 15 a § antaisi eräiden rakennusten omistajille oikeuden vapautukseen ilmastointijärjestelmien ja lämmitysjärjestelmien energiatehokkuuden tarkastusvelvoitteesta. Perustuslain mukaan yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista on säädettävä lain tasolla.

Ehdotetussa 15 a §:ssä on viittaustekniikkaa käyttäen viitattu lain tasolla rakennusten energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 14 artiklan 1 kohtaan ja 15 artiklan 1 kohtaan. Lämmitysjärjestelmän ja ilmastointijärjestelmän tarkastus ja tarkastuksen sisältö määräytyisivät dynaamisen viittauksen kautta. Pääsääntöisesti direktiivit sisällytetään kansalliseen lainsäädäntöön niiden asiasisältöä vastaavilla kansallisilla säännöksillä, mitä myös perustuslakivaliokunta on korostanut lausunnossaan. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan

(PeVL 5/2013 vp) katsonut, että dynaamiseen viittaukseen liittyy ongelmia. Dynaamisen viittaustekniikan ongelmaksi valiokunta on nähnyt sen, että sen tarkoituksena on myös tulevan EU-sääntelyn täytäntöönpano ikään kuin etukäteen. Perustuslakivaliokunta on suositellut välttämään dynaamista viittausta direktiivin täytäntöönpanossa muun muassa siksi, että viittaustekniikka voi vaikeuttaa sääntelyn ymmärrettävyyttä ja mahdollisuuksia saada tietoa oikeustilasta. Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan ole pitänyt asiaa säätämisyjärjestyskysymyksenä silloin, kun viittaustekniikan piiriin kuuluva direktiivin sääntely on ollut teknisluonteista, yksityiskohtaista ja kohdistunut rajalliseen ryhmään ammattimaisia toimijoita eikä jäsenvaltiolla ole ollut sääntelyn aineellisen sisällön osalta kansallista liikkumavaraa. Perustuslakivaliokunta onkin hyväksynyt sääntelyn, jossa lain tasolla viitataan teknisluonteisten ja yksityiskohtaisten vaatimusten osalta suoraan direktiivin tiettyihin säännöksiin.

Vaikka lain tasolla tehtävään viittausmenetelmän käyttöön on suhtauduttava pidättyvästi (PeVL 34/2022 vp) ja sitä on pidettäväpoikkeuksellisenä menettelynä direktiivin täytäntöönpanossa, viittausmenetelmän käyttöä voidaan ehdotuksessa perustella. Suomessa ei ole lainsäädäntöä tarkastusmenettelyä, koska Suomessa on valittu EPBD 2018 -direktiivin sallima vaihtoehtoinen neuvontamenettely pakollisen tarkastusmenettelyn sijaan. Vaihtoehtoinen neuvontamenettely ei vaadi lainsäädäntöä. Suomessa kaikki rakennukset on vapautettu ilmastointijärjestelmien ja lämmitysjärjestelmien tarkastusmenettelyä, koska Suomessa ei ole tarkastusmenettely käytössä vaan direktiivin mahdollistama vaihtoehtoinen neuvontamenettely. Esitystä voidaan pitää epätavanomaisena, koska esityksen aineellisen pykälän ja tosiallisen pykälän sisältö poikkeavat toisistaan. Pykälän aineellinen sisältö näennäisesti vapauttaa tietyt rakennukset tarkastuksista, mutta kun vaikutuksia katsotaan käytännössä, niin niitä ei ole lainkaan. Tästä syystä esitys voidaan rinnastaa oikeusvaikutuksiltaan tekniseen esitykseen. Tällä esityksellä täytäntöön pantavat artikkelit eivät anna jäsenvaltioille aineellisen sisällön osalta kansallista liikkumavaraa. Esitetty ratkaisu ei todennäköisesti tulisi aiheuttamaan ongelmia, koska Suomessa ei ole käytössä tarkastusmenettelyä eikä ehdotettua pykälää tultaisi siten soveltamaan. Ainut käyttökelpoinen tapa implementoida direktiivi tässä yhteydessä on tehdä dynaaminen viittaus direktiiviin lain tasolla, vaikka dynaamista viittausta perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan on hyvin poikkeuksellinen menettely.

Voidaan katsoa, että kansalliset säännökset ja EPBD 2018 -direktiivi muodostavat yhdessä sellaisen kokonaisuuden, joka täyttää täytäntöönpanosääntelylle asetettavat yleiset vaatimukset (PeVL 50/2006 vp). Direktiivin tehtävää viittausta voidaan pitää teknisluonteisena, tarkkarajaisena ja se kohdistuu yksityiskohtaisten vaatimusten osalta suoraan direktiivin tiettyihin säännöksiin (PeVL 5/2013 vp). Perustuslakivaliokunta on pitänyt dynaamista viittausta säätämisyjärjestyskysymyksenä silloin, kun on ehdotettu yleisviittausta direktiiviin eikä täsmennetysti direktiivin tiettyihin säännöksiin (esimerkiksi PeVL 35/2020 vp). Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annettuun (733/2020) lakiin uusi 15 a § seuraavasti:

3 luku

Rakennuksen automaatio- ja ohjausjärjestelmä

15 a §

Eräiden rakennusten vapauttaminen tarkastusvaatimuksesta

Rakennusten energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/31/EU, sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2018/844, 14 artiklan 1 kohdassa ja 15 artiklan 1 kohdassa säädetty tarkastusvaatimukset eivät koske:

- 1) 11–14 §:n vaatimukset täyttäviä rakennuksia; eivätkä
- 2) asuinrakennuksia, joissa on:
 - a) jatkuva sähköinen seurantatoiminto, jolla mitataan järjestelmien tehokkuutta ja ilmoitetaan rakennuksen omistajille tai hoitajille, jos tehokkuus on merkittävästi vähentynyt tai järjestelmän huolto on tarpeen; ja
 - b) tehokkaita ohjaustoimintoja, joilla varmistetaan energian optimaalinen tuottaminen, jakelu, varastointi ja käyttö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 20.10.2022

Pääministeri

Sanna Marin

Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo

Laki

rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rakennusten varustamisesta sähköajoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä annettuun (733/2020) lakiin uusi 15 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 luku

3 luku

Rakennuksen automaatio- ja ohjausjärjestelmä

Rakennuksen automaatio- ja ohjausjärjestelmä

15 a §

(Uusi)

Eräiden rakennusten vapauttaminen tarkastusvaatimuksesta

Rakennusten energiatehokkuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/31/EU, sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2018/844, 14 artiklan 1 kohdassa ja 15 artiklan 1 kohdassa säädetyt tarkastusvaatimukset eivät koske:

1) 11–14 §:n vaatimukset täyttäviä rakennuksia; eivätkä

2) asuinrakennuksia, joissa on:

a) jatkuva sähköinen seurantatoiminto, jolla mitataan järjestelmien tehokkuutta ja ilmoitetaan rakennuksen omistajille tai hoitajille, jos tehokkuus on merkittävästi vähentynyt tai järjestelmän huolto on tarpeen; ja

b) tehokkaita ohjaustoimintoja, joilla varmistetaan energian optimaalinen tuottaminen, jakelu, varastointi ja käyttö.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .